

SEVEROČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC

VÝROČNÍ ZPRÁVA 1973

CZECHOSLOVAKIA

SEVEROČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC
CZECHOSLOVAKIA

VÝROČNÍ ZPRAVA 1973
REPORT FOR THE YEAR
JAHRESBERICHT

V LIBERCI V ÚNORU 1974

1. Buvolec běločelý (*Damaliscus dorcas phillipsi*)

Otevřeno denně po celý rok
v zimním období 8–17
v letním období 7–19

VÁŽENÍ PŘÁTELE,

předkládáme vám po roce opět zprávu o činnosti Severočeské zoologické zahrady a můžeme říci, že rok 1973 byl pro rozvoj naší ZOO velmi příznivý. Návštěvnost zaznamenala opět vzestup a v uplynulém roce prošlo branou 248 445 platících návštěvníků, a to nejen z naší vlasti, ale i ze sousedních států. A je to zcela přirozené. Čím více bude přibývat techniky, tím více bude člověk vyhledávat přírodu, tím více bude hledat kontakt se zvířaty. Nelze opomenout, že člověk po tisíciletí žil ve velmi úzkém kontaktu s přírodou a že zůstává její součástí.

Na úseku výstavby se nám podařilo dokončit pavilonek pro antilopy a obohatit tak naše exponáty o dvě nové skupiny těchto vzácných zvířat. Naší snahou bude získat odchovy a tak plnit jeden z našich hlavních úkolů — pomoci zachraňovat zvířata, kterým hrozí vyhubení. Práce na tomto úseku není většinou doceněna. Lidstvo může vytvořit kopii antické sochy nebo vázy, rekonstruovat celé části historického jádra města, jako například ve Varšavě, ale bohužel, nemůže rekonstruovat a vrátit život vyhubenému zvířecímu druhu. Proto zvířata, ohrožená současnou civilizací představují nesmírnou kulturní hodnotu.

Bylo také započato s přestavbou pavilónu velkých šelem, kde budou mimo jiné umístěni sibiřští tygři, kterých je dnes ve volné přírodě již jen kolem 60 kusů.

V chovatelské práci bylo rovněž dosaženo nemálo úspěchů a byly získány cenné odchovy, o kterých pojednávají samostatné referáty.

V letošním roce nás očekávají další nemalé úkoly, jak ve výstavbě, tak na úseku kulturně osvětové práce a práce s mládeží, které nebudeme moci řešit bez pomoci našich nadřízených orgánů. Jedním z největších a rozhodujících je výstavba provozní budovy, která zahrnuje prostor pro osvětovou práci včetně pracovny zájmových kroužků mládeže a malého přednáškového sálu a místností pro odborné a správní zaměstnance a ústřední sociální a hygienické vybavení pro zaměstnance. Čeká nás také přestavba ubikací pro medvědy, které jsou dnes poslední předválečnou a již zcela nevyhovující stavbou. Zaměříme se také na prohloubení práce se školami a s mládeží, i když materiální vybavení v tomto směru není zatím v ZOO ideální.

Děkujeme všem, kteří nám radou či připomínkami pomáhají. Bez široké spolupráce a podpory bychom nemohli náročné úkoly úspěšně plnit.

Jiří Badalec,
ředitel

PRACOVNÍCI ZOO V ROCE 1973

Vedení:

Jiří Badalec	— ředitel
Luboš Bulíř	— vedoucí zoologického úseku
Věra Suchánková	— hlavní účetní

Externí pracovníci:

MVDr. Petko Dimitrov	— veterinární péče
Jiří Mikoláš	— osvětová práce

Stavební úsek:

Helena Prusíková	— stavební technik
------------------	--------------------

Osvětový úsek:

Bl. Pekárková, prom. biol., M. Delišová

Zoologický úsek:

1 odd.: opice – ptáci ved. ošetřovatel: ošetřovatelé:	Andrej Dolinský K. Králová, V. Vozková, N. Chvalinová
2. odd.: šelmy ved. ošetřovatel: ošetřovatelé:	Anna Rozková K. Klížová, E. Plesarová, J. Tomín
3. odd.: kopytníci ved. ošetřovatel: ošetřovatelé:	Jiří Blažek J. Dvořáková, H. Novotná, M. Jakubička, E. Gerz, M. Kvasnička, A. Wernerová

Hospodářský úsek:

pokladní	D. Mentlíková, Št. Pintérová, A. Hýblerová
administrativa	Z. Koubová
sekretářka	D. Hrubá

Provoz a údržba:

krmiva a kuchyně	— I. Burašová
vedoucí údržby	— Josef Máj
údržba, doprava	— J. Kabíček, V. Třeška, J. Raich, J. Hnízdil, L. Polák
zahradník	— Richard Zampa
noční hlídači	— J. Rozkovec, L. Jeř

ZVĚŘ V ZOO LIBEREC 1973

Luboš Bulíř

Přes veškerá ochranná opatření počet volně žijících zvířat v přírodě neustále klesá a v seznamech ohrožených zvířat neustále přibývají nová jména. V poslední, tzv. Červené knize (Red Data Book), která je vydávána pod patronací IUCN, orgánu OSN, jehož členem je i ČSSR, je počet druhů zvířat bezprostředně ohrožených vyhoubením odhadován na 250 druhů savců a 170 druhů ptáků.

Proto také snahou všech zoologických zahrad je vytvoření takových podmínek pro zvířata chovaná v zajetí, ve kterých by se dobře žila, ale především se dále rozmnožovala. Odchovy mláďat také dokazují, že i ve změněných podmínkách v zoologických zahradách je možno vytvořit takové prostředí, ve kterém se zvířatům dostává všeho, co potřebují. V posledních 15 letech byly zaznamenány odchovy u celé řady druhů, které se dříve v zajetí vůbec nerozmnožovaly.

Ani naše zahrada nemůže stát a také nestojí mimo tento směr vývoje a snaží se docílit u většiny chovaných druhů odchovu mláďat, což se nám daří. Podmínkou pro zdárný chov je především vhodné prostředí, vhodná krmná technika a v neposlední míře i možnost získání kvalitních zvířat s předpoklady pro úspěšný chov. Sestavení chovné skupiny nebo páru není nikterak jednoduché a ne každý pár, který pro ZOO zajistíme, je schopen další reprodukce. Náš výběr je tak zaměřován na mladá, zdravá zvířata a na ty druhy, které jsou v přírodě ohroženy. Dobrou vizitkou této práce je skutečnost, že jsme v minulých letech jako první ZOO v ČSSR mimo Prahu dovezli taková zvířata, jako plameňáky, zebry, slony, lemury, sajgy tatarské, přímorožce, indické tapíry, lachtany a další zajímavé druhy.

Většinu zvířat získáváme výměnou za naše odchovy ze zahraničí, a i nákupem u zahraničních firem i u našich ZOO. Ceny zvířat poslední dobou rapidně stoupají, což souvisí s nebývalým rozvojem zoologických zahrad a zoosafari v celém světě. Průměrná cena vzácnějších antilop se pohybuje kolem 50 000 Kčs za kůž u větších papoušků kolem 10 000 Kčs, slon stojí cca 160 000 Kčs atd.

V letošním roce jsme odchováli množství vzácných zvířat, která představují velkou chovatelskou, ale i ekonomickou hodnotu. Jsou to mláďata černých levhartů, poloopic lemurů, opic wanderu, odchov klokana, zebry a dalších.

Cenný je odchov dalšího šimpanze, který na rozdíl od prvního

u nás narozeného mláděte nemusel být odchován uměle, ale jeho matka se o něj dobře stará. Tak přes všechny pesimistické názory, že šimpanzi nemohou v libereckém podnebí žít, podařilo se nám nejen v roce 1964 dovezená mláďata vychovat, ale docílit u nich i prvních odchovů.

Dík pochopení MěstNV, který nám poskytl finanční prostředky, získali jsme pro naši ZOO dvě skupiny vzácných antilop. buvolců běločelých a buvolců kaama, které byly umístěny v novém pavilónku, postaveném v akci „Z“. Dovezli jsme také některá zvířata ze zahraničí, která u nás nebyla zatím ještě chována, jako alpaky, tukany Fischerovy, kaloně a jiná.

Naopak většinu našich odchovů jsme opět vyvezli do zahraničí, kde o naše zvířata byl velký zájem. Kulani, zebry a lamy byli odesláni do Holandska, lemuři do Bristolu a černý levhart do USA. Celková hodnota letos narozených mláďat představuje částku 172 294 korun.

Díky soustavné preventivní péči se nám daří udržovat úmrtnost zvířat na spodní hranici světového průměru. Padesát procent letošních úhynů připadá na vrub stáří. Nepříjemnou ztrátou v roce 1973 byl náhlý úhyn všech tří afrických pštrosů, kteří byli získáni jako pštrosí kuřata. I když prognózy na vychování tak malých pštrosů jsou všeobecně pesimistické, domnívali jsme se již, že se chov podaří, když ptáci během několika měsíců dorostli velikosti téměř dospělých jedinců. Náhle však ve stáří 14 měsíců uhynuli. Velmi nás mrzí, že přes provedené pitvy je skutečná příčina úhynu nejasná, což ztěžuje hledání našich případných dietetických nebo chovatelských omylů. Celková hodnota uhynulých zvířat činí 119 885,93 Kčs.

V chovatelské práci se zabýváme postupnou výměnou některých skupin za mladé kusy, neboť již dosahují hranice životnosti. Jde hlavně o šelmy psovitě, velbloudy, jeleny, některé opice a drobné šelmy. Neuvažujeme zatím s výměnou u medvědů, kteří již také dožívají, ale jejich současný objekt již není schopen opravy, ani další existence bez rizika pro ošetřovatele i návštěvníky. Likvidace tohoto objektu je již nezbytná a s ní i přerušeni chovu medvědů, kterých bylo v Liberci od roku 1946 odchováno celkem 42.

Naši nejcennější skupinou z ochrannářského hlediska jsou kavkazští kozorožci, které chováme od roku 1961. Jsou poslední skupinou na světě mimo SSSR. Vzhledem k úzké příbuzenské plemenitbě se rodí málo životaschopná mláďata a proto intenzivně jednáme se sovětskými zahradami o doplnění stavu těchto zvířat, abychom tento unikátní chov v Liberci udrželi.

V poslední době se z naší iniciativy daří organizovat i jistou koope-

raci při chovu některých zvířat, a to tak, aby alespoň ve dvou zahradách byly chovány stejné druhy některých cenných zvířat a chov mohl být prováděn společně. V případě úhynu, např. chovného samce, lze tak velmi rychle v rámci spolupráce zapůjčit chovné zvíře z druhé zahrady a nenarušit tak chov třeba i několikaletým čekáním na další chovný kus. Tato forma spolupráce se nám osvědčuje ve spolupráci se ZOO Praha při chovu antilop sittalung a se ZOO v Erfurtu (NDR) při chovu lemurů katta. Obdobnou kooperaci připravujeme se ZOO v Brně a zejména se ZOO ve Dvoře Králové.

Ovšem základním předpokladem pro další rozvoj cílevědomé chovatelské práce a pro rozšiřování počtu druhů zůstává v našich podmínkách stavební rozvoj zahrady. Bez něj nutně ustrneme a budeme předstížení zahradami, které sice začaly se svou výstavbou později, např. v Brně, Ostravě i jinde, ale kde svůj generální plán výstavby skutečně realizují.

II. Antilopa sittalunga (*Tragelaphus spekei*)

PŘEHLED ZVĚŘE V ZOO LIBEREC V LETECH 1968-73

Rok	Savci Mammalia		Ptáci Aves		Plazi Reptilia		Obojživelníci Amphibia			
	druhů	ks	druhů	ks	druhů	ks	druhů	ks	druhů	ks
1968	52	184	80	295	—	—	—	—	132	479
1969	50	178	89	373	—	—	—	—	139	491
1970	55	177	86	508	—	—	—	—	141	685
1971	53	196	83	294	1	1	—	—	137	491
1972	54	199	76	274	6	15	1	1	137	494
1973	56	212	88	336	10	18	1	6	150	567

III. Pekari páskovaný (*Tayassu tajacu*)

ÚSPĚCHY V CHOVU NĚKTERÝCH KOČKOVITÝCH ŠELEM V ZOO LIBEREC

Prom. biol. Bl. Pekárková

Moderní pavilón pro tyto šelmy se teprve staví, proto jsou některá zvířata — jako lev, tygří — umístěna zatím v jiných zoologických zahradách. V liberecké ZOO zůstali v prozatímních ubikacích a klecích z velkých kočkovitých šelem černí levharti a pumy. U obou těchto druhů jsou dosahovány pravidelné odchovy mláďat.

Levhart skvrnitý, černá forma

Panthera pardus f. nigra

První černé levharty získala ZOO v listopadu 1965. Byly to dvě samice, obě ve stáří asi 18 měsíců. V květnu 1966 byla jedna z nich vyměněna za dvouletého samce ze ZOO Bratislava. První mládě se tomuto páru narodilo v roce 1967. O rok později se roku 1968 narodila trojčata, z nichž byla ponechána jedna samice v ZOO a zařazena do chovu. Tato tři zvířata dále (A, B, C) tvoří dnešní chovnou skupinu černých levhartů v ZOO Liberec.

Chovná zvířata:

A — samec, narozený r. 1964

B — samice, narozená r. 1964

C — samice, narozená 1. 3. 1968

Mláďata narozená v ZOO Liberec

A x B			A x C		
Datum	Počet	Poznámka	Datum	Počet	Poznámka
4. 8. 67	1,0		6. 8. 71	1,1	
1. 3. 68	1,2		20. 5. 72	1,1	0,1 úhyn 29. 9. 72 (panleukopenie)
6. 4. 69	1,1		10. 4. 73	2,0	
5. 2. 71	1,0				
12. 12. 71	1,1	1,0 úhyn 20. 9. 72 (panleukopenie)			

Grafické znázornění doby porodů

Počet vrhů													
2				X				X					
1		X	X	X	X			X				X	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	měsíc

Graf počtu mláďat narozených v jednotlivých měsících

Počet mláďat													
4				X									
3			X	X				X					
2			X	X	X			X				X	
1		X	X	X	X			X				X	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	měsíc

Z celkového počtu 15 narozených mláďat bylo 13 úspěšně odchováno, dvě mláďata zašla v roce 1972 při epidemii panleukopenie. Všechna narozená mláďata byla zbarvena černě.

Samici B se narodilo první mládě ve věku asi 3 let, druhé samici C ve věku 3 let a 5 měsíců.

Puma americká
Felis concolor

Pumy chová zoologická zahrada v Liberci od roku 1954. Také u této kočkovité šelmy bylo dosaženo mnoha úspěšných odchovů.

Přehled chovaných zvířat:

- A – samec, příchod do ZOO 6. 12. 1954 ve věku 6 měsíců
 B – samice, příchod do ZOO 9. 2. 1954 ve věku 10 let
 C – samec, příchod do ZOO 19. 6. 1957 ve věku 3 let

D – samice, narozená v ZOO Liberec 23. 6. 1955

E – samice, příchod do ZOO 15. 11. 1962 ve věku 6 měsíců

F – samec, příchod do ZOO 19. 4. 1964 ve věku 1 rok

Mláďata narozená v ZOO Liberec

B x samec čs. cirkusů			E x F		
Datum	Počet	Poznámka	Datum	Počet	Poznámka
23. 6. 55	1,1	0,1 úhyn r. 62	30. 7. 64	0,1	
2. 5. 56	1,0		7. 8. 65	1:2	
			18. 8. 66	1,2	
			24. 3. 68	1,2	
C x D			22. 4. 69	2,1	
Datum	Počet	Poznámka	13. 5. 70	2,1	
11. 8. 58	2,1		27. 7. 71	1,1	
15. 5. 60	3,1		2. 8. 72	1,1	1,0 úhyn 15. 10. panleukopenie
31. 8. 61	1,3	0,1 úhyn, zánět plic	6. 7. 73	1,2	

Grafické znázornění doby porodů v jednotlivých měsících

Počet porodů													
5								X					
4								X					
3							X	X	X				
2							X	X	X				
1			X	X	X	X	X	X	X				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	11	měsíc

Celkem se v ZOO Liberec narodilo již 37 mláďat pum, z toho bylo 34 mláďat úspěšně odchováno.

Samice D měla první mládě ve stáří 3 roky, samice E ve stáří asi 2 roky. Samec F se zapojil do chovu již ve stáří asi 1 rok.

Grafické znázornění počtu mláďat narozených v jednotlivých měsících

Počet mláďat													
15								X					
14								X					
13								X					
12								X					
11								X					
10								X					
9								X					
8					X			X					
7					X			X					
6					X		X	X					
5					X		X	X					
4					X		X	X					
3			X	X	X		X	X					
2			X	X	X	X	X	X					
1			X	X	X	X	X	X					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	měsíc

Poznámka:

Odchov pum v padesátých letech znamenal pro libereckou ZOO první větší chovatelský úspěch a odchovaná mláďata jsou jako mláďata černých levhartů, cenným materiálem pro výměnu zvířecí s domácími i zahraničními partnery.

J. M.

VÝSTAVBA ZOO V ROCE 1973

Helena Prusíková

V červnu 1973 byla ukončena práce na velkém jezírku ve vstupním areálu zahrady. Vodní nádrž byla vyčištěna od letitých nánosů, byla opravena hráze a stavidlo. Také břehy byly vyčištěny a byl zřízen ostrůvek pro hnízdění vodního ptactva. Celá akce byla provedena nákladem 1 048 055,- Kčs. V souvislosti s tím byl propůjčen objekt u hráze jezírka Restauracím Liberec, které zde zřídí stylovou restauraci.

Pavilón šelem

V prosinci 1972 byl vyřazen z provozu starý pavilón šelem, který již dosloužil. Na jaře 1973 byla provedena demolice a po skončení hlavní sezóny se po nezbytných terénních úpravách ihned přikročilo ke stavbě. Do konce roku se podařilo provést hrubou stavbu nákladem 376 000,- Kčs a objekt je připraven tak, že stavební práce mohly

IV. Část nového areálu ZOO

pokračovat i přes zimu. Pokud se nevyskytnou nepředvídané pa — je naděje, & stavba bude ukončena již v r t 1974. ~

Provozní budova

Otázka provozní budovy je v posledních letech nejpálčivějším problémem ZOO. Zahrada nemá dostatek prostoru pro své pracovníky a postrádá i potřebné hygienické a sociální zázemí pro většinu zaměstnanců. Také pro osvětovou práci a pro práci se zájmovými kroužky chybí i nezákladnější vybavení. Proto byla vypracována studie a investiční úkol na budovu, která by měla vyřešit tyto problémy na dlouhou dobu. V době uzávěrky této zprávy nebylo ještě rozhodnuto o možnostech realizace této stavby.

Pavilón antilop

Z bývalého staveništního zařízení u pavilónu slonů byl svépomocí zřízen pavilónek pro dva druhy antilop s možností umístění i dalších zvířat v zimním období. I když tento malý objekt není přímo přístupný návštěvníkům, znamená přínos pro chovatelskou práci ZOO, a exponáty zde umístěné může veřejnost po většinu roku vidět v přilehlém velkém výběhu, který byl zřízen již v předchozím roce. Hodnota díla činí 147 000,— Kčs.

Dílny a garáže

Jsou druhým objektem, který stavíme svépomocí v akci „Z“. Nahradí starou dřevěnou budovu, používanou jako dílny a garáže od roku 1945. Zde je třeba ocenit vydatnou pomoc příslušníků ČSLA z místní posádky, kteří o volných sobotách a nedělích provedli brigádnicky většinu terénních úprav a výkopů. Díky tomu je možno počítat s ukončením stavby v roce 1974.

Údržba a opravy

Vlastními pracovníky nebo brigádnicky byla provedena řada menších úprav stávajících objektů i některé drobné stavby, jako dřevěný přístřešek pro letní umístění antilop ve výběhu, přístřešek pro pekari a jeřáby, úpravy terénu ve výbězích rysů, nové oplocení výběhu vodního ptactva, oprava voliér ptáků a zřízení nového přívodu vody k rybníčkům vodních ptáků. Mimo to byly provedeny další práce zámečnické a truhlářské, potřebné pro provoz zahrady.

Výstavba ZOO doznala v roce 1973 určité zrychlení, které vychází z pochopení situace ZOO jak řídicími orgány MěstNV, tak i ochotou některých libereckých podniků podílet se na výstavbě zahrady. V neposlední řadě také ze zájmu široké veřejnosti, která věnovala ZOO svůj zájem i brigádnickou pomoc.

OSVĚTOVÁ PRÁCE ZOO V ROCE 1973

Jiří Mikoláš

Tak jako v uplynulých sezónách byla osvětová práce řízena podle jednotného plánu kulturně výchovné činnosti. Jednotlivé akce byly splněny, ale potíže se stabilizací pracovníků na tomto úseku trvají. Vyplývá to především z velmi skromných možností, které v současné době má ZOO pro tuto práci k dispozici. Řešením je jediné výstavba provozní budovy, do které bude možno potřebné pracovníky umístit a kde bude i krytý prostor pro práci zájmových kroužků. Zatím se veškeré akce konají venku, nebo v jednotlivých pavilónech zvěře. S přihlédnutím k těmto okolnostem je možno uplynulý rok i na tomto úseku hodnotit jako velmi dobrý.

Návštěvnost

Počet platících návštěvníků se opět poněkud zvýšil a má tedy v posledních letech vzestupnou tendenci. Ve skladbě návštěvnosti zvolna vzrůstá podíl mládeže, ale základem zůstávají návštěvy rodin s dětmi. K tomu je nutno přihlížet i při zajišťování dalších služeb i při vytváření prostorů pro návštěvníky jak v pavilónech, tak i v areálu ZOO.

Rok 1973	Dospělí — jednotlivci	131 214 osob
	— hrom. výpravy	11 472 osob
	Mládež — jednotlivci	65 886 osob
	— hrom. výpravy	39 873 osob
	Návštěvníci celkem	248 445 osob

Osvětová činnost

a) V systému „Kultura mládeže“ byly organizovány exkurze škol, kterých se zúčastnilo celkem 1174 žáků městských škol a 862 žáků škol z okresu.

b) Ve spolupráci s ODPM byla připravena již tradiční soutěž pro žáky ZDŠ. Byla proti dřívějším ročníkům dobře organizačně připravena a s úspěchem se jí zúčastnilo přes 300 dětí.

c) Pro ODPM byla dále vykonávána lektorská činnost a pracovníce ZOO vedla jeden přírodovědný kroužek.

d) PA ZOO pracuje dále kroužek akvaristů a organizuje se další zájmový kroužek mládeže.

PŘÍRŮSTKY A ÚBYTKY některých druhů zvířat

Druh — Art — Species	Narození Geboren	Uhyn Todesfall	Import	Export
Agama molucká	—	—	1,1	—
Kajman brýlový	—	—	2	—
Varan nilský	—	—	—	1
Hroznýš královský	—	—	2	—
Chřestýš kostkovaný	—	—	1	—
Pštros africký	—	2,1	—	—
Nandu pampový	—	—	1,1	—
Plameňák chilský	—	1	—	—
Racek stříbřitý	2	—	—	—
Papoušek zpěvavý	—	—	13	—
Papoušek mniší	—	—	16	—
Tukan Fischerův	—	—	2	—
Klokan rudokrký	1	—	—	—
Kaloň jedlý	—	—	1,2	—
Lemur katta	1,1	—	—	—
Kotul veverovitý	—	1	—	—
Chápan	—	—	—	0,1
Opice wanderu	1,0	—	—	—
Pavián pláštěkovaný	4	2	—	6
Gibon stříbrný	—	0,1	—	—
Simpanz	0,1	—	—	—
Dlkobraz běloocasý	1	—	—	—
Levhart skvrnitý černý	2,0	—	—	1,0
Rys ostrovid	—	0,1	1,0	1,0
Rys karakal	—	1	1,0	—
Puma americká	1,2	—	—	1,0
Vlk obecný	—	1,0	1,1	—
Fenek berberský	—	—	—	1
Liška polární	—	0,1	—	—
Liška korsak	—	—	1,1	—
Binturong	—	—	—	1,0
Ovíječ indický	—	—	1,2	—
Mýval severní	—	—	—	1
Nosál bělohubý	—	—	2,2	—
Medvěd himálajský	0,1	—	—	2
Kulan	—	—	—	1,1
Zebra Chapmannova	1,0	—	—	1,1
Ponny	2,1	—	—	1,0
Lama krotká	0,2	0,1	—	3
Lama alpaka	—	—	0,1	—
Jelen axis	1,1	—	—	—
Jelen Dybowského	2,1	—	—	—
Antilopa sítatunga	1,1	1,0	—	—
Přímorožec jihoafrický	—	—	—	1,1
Buvolec káma	—	—	1,3	—
Buvolec běločelý	—	—	1,3	—
Hydrosaurus amboinensis	—	—	—	—
Caiman crocodilus	—	—	—	—
Varanus niloticus	—	—	—	—
Boa constrictor occidentalis	—	—	—	—
Crotallus adamanteus	—	—	—	—
Struthio camelus	—	2,1	—	—
Rhea americana	—	—	1,1	—
Phoenicopterus ruber chilensis	—	1	—	—
Larus argentatus	2	—	—	—
Psephotus haematodus	—	—	13	—
Myiopsitta monachus	—	—	16	—
Ramphastos sulfuratus	—	—	2	—
Protemnodon rufogriseus	1	—	—	—
Pteropus giganteus	—	—	1,2	—
Lemur catta	1,1	—	—	—
Saimiri sciureus	—	1	—	—
Ateles belzebuth	—	—	—	0,1
Silenus silenus	1,0	—	—	—
Papio hamadryas	4	2	—	6
Hylobates moloch	—	0,1	—	—
Pan troglodytes	0,1	—	—	—
Hystrix leucura	1	—	—	—
Panthera pardus f. nigra	2,0	—	—	1,0
Lynx lynx	—	0,1	1,0	1,0
Lynx caracal	—	1	1,0	—
Puma concolor	1,2	—	—	1,0
Canis lupus	—	1,0	1,1	—
Fennecus zerda	—	—	—	1
Alopex lagopus	—	0,1	—	—
Vulpes corsac	—	—	1,1	—
Arctitis binturong	—	—	—	1,0
Paradoxurus hermafroditus	—	—	1,2	—
Procyon lotor	—	—	—	1
Nasua narica	—	—	2,2	—
Selenarctos tibetanus	0,1	—	—	2
Equus hemionus kulan	—	—	—	1,1
Equus quagga chapmani	1,0	—	—	1,1
Equus caballus	2,1	—	—	1,0
Lama glama	0,2	0,1	—	3
Lama pacos	—	—	0,1	—
Axis axis	1,1	—	—	—
Cervus nippon hortulorum	2,1	—	—	—
Tragelaphus spekei	1,1	1,0	—	—
Oryx gazella	—	—	—	1,1
Alcephalus caama selbornei	—	—	1,3	—
Damaliscus dorcas phillipsi	—	—	1,3	—

e) Pro školy byly vydány nebo prodlouženy bezplatné vstupenky pro učitele přírodopisu a ve spolupráci s odborem školství ONV byla provedena instruktáž pro učitele o využívání ZOO pro vyučování.

f) S úspěchem byla organizována malá slavnost křtin mláďat šimpanzů a pum, při příležitosti uzavření patronátu nad těmito zvířaty přírodovědným kroužkem pionýrů. Průběh slavnosti, které se zúčastnil dlouholetý přítel liberecké ZOO Waldemar Matuška a herci studia Ypsilon, byl natáčen Čs. televizí.

g) Pro zaměstnance byla zahájena závodní škola práce, směřující k prohloubení jejich odborného i politického vzdělání a i pro veřejnost byla uspořádána přednáška o poslání ZOO v současné společnosti.

Propagační činnost

V roce 1973 se liberecká ZOO objevila častěji než kdy předtím na obrazovkách televize a i počet článků v tisku a relací v rozhlasových pořadech byl vyhovující.

Pravidelná výroční zpráva se dostala do rukou našich spolupracovníků včas, již v prvním pololetí roku.

Konečně již byla zahájena výroba propagačních panelů, které budou umístěny na přístupových cestách k ZOO. Byla připravena redice nejúspěšnějšího propagačního plakátu, který bude používán v roce 1974. V mezích možností také pokračovaly práce na doplňování archívu a knihovny a práce na jmenovkách a informačních panelech v areálu ZOO.

NABÍDKA PRO ROK 1974

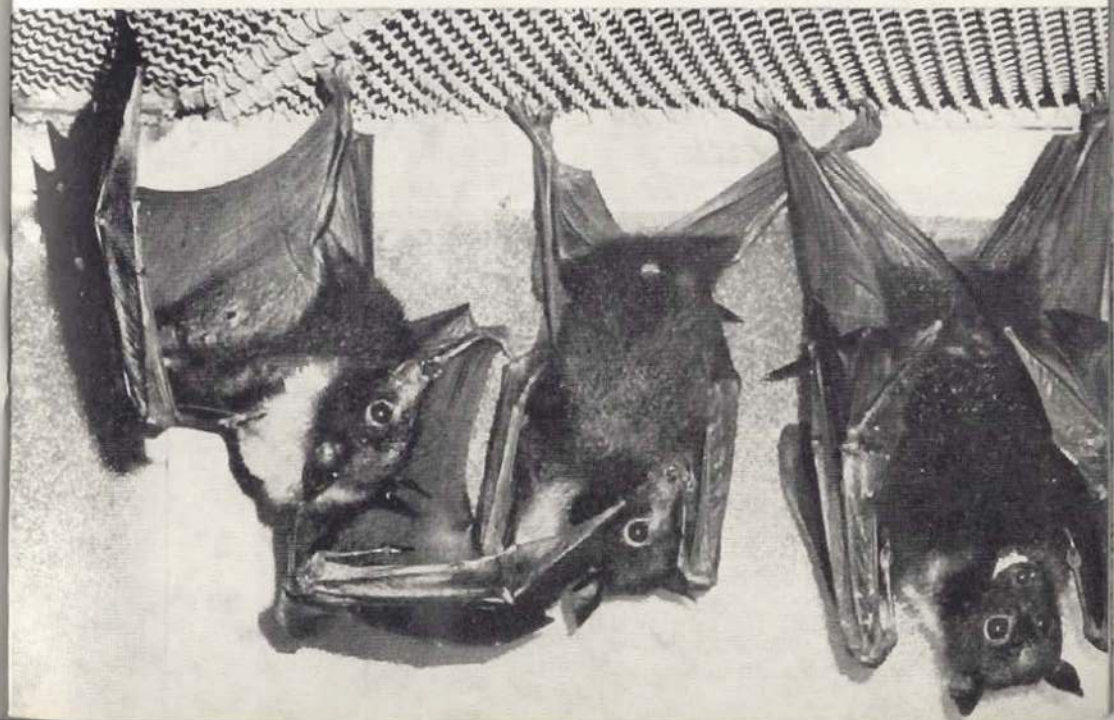
- Exkurze pro ZDS — VI. roč.: Savci, šelmy, kopytníci
Ptáci
— VII. roč.: Zeměpisné rozšíření zvířat
Ochrana přírody a úkoly zoologických zahrad
— IX. roč.: Živočišní předchůdci člověka, lidopi

- Exkurze pro střední školy a gymnasia
— adaptace živočichů na prostředí
— zeměpisné rozšíření zvířat

- Pro širokou veřejnost
— přednášky se zoologickou tematikou, přednášky a besedy o ZOO a o ochraně přírody.

Uvedené akce je nutno objednat, nejlépe telefonicky předem. Exkurze jsou bezplatné, ostatní akce jen za úhradu dopravy, případně promitání.

V. Kaloň jedlý (*Pteropus giganteus*)

SEZNAM ZVĚŘE VYSTAVOVANÉ V ROCE 1973

Následující přehled zvířat zachycuje stav na konci roku 1973 a je zároveň výchozím stavem pro letošní rok. Je proto dobrou pomůckou pro učitele a vedoucí exkurzí i v současné době. Připomínáme však, že nejrůznější důvody chovatelské, zdravotní, obchodní i jiné mohou způsobit, že některý exponát bude v době návštěvy mezi vystavovnými zvířaty chybět.

V seznamu uvádíme počet zvířat buď číslem, nebo dvojcíslím, ve kterém první číslice znamená počet samců, druhá počet samic.

Další značky:

+ – zvíře je t. č. mimo ZOO

• – bylo dosaženo odchovu v roce 1973

OBOJZIVELNÍCI

Ropucha Blombergova – *Bufo blombergi* 1

PLAZI

Varan nilský – *Varanus niloticus* 1
Gekon obrovský – *Gekko gecko*
Agama atlasová – *Agama bibronii* 2
Agama molucká – *Hydrosaurus amboinensis* 2
Kajman brýlový – *Caiman crocodilus* 3
Zelva stepní – *Testudo horsfieldi* 2
Zelva bahenní – *Emys orbicularis* 2
Hroznýš královský – *Boa constrictor* 2
occidentalis
Krajta písmenkovaná – *Python sebae* 2
Chřestýš kostkovaný – *Crotalus adamanteus* 1

PTÁCI

Pštrosi

Nandu pampový – *Rhea americana* 1, 1

Veslonoží

Pelikán bílý – *Pelecanus onocrotalus* 3

Brodiví

Marabu africký – *Leptoptilus crumeniferus* 1
Ibis hnědý – *Plegadis falcinellus* 1

Vrubozobí

Labuť velká – *Cygnus olor* 7
Labuť černá – *Cygnus atratus* 4

Husa velká – *Anser anser* 1
Husa divoká – *Anser fabalis* 2
Husa běločelá – *Anser albifrons* 1
Husa indická – *Anser indicus* 3
Husa čínská – *Cygnopsis cygnoides* 1
Husa magellánská – *Chloephaga picta* 3
Berneška velká – *Branta canadensis* 10
Berneška tmavá – *Branta bernicla* 1
Husice rezavá – *Tadorna ferruginea* 4
Polák velký – *Aythya ferina* 11
Hvízdák eurasijský – *Anas penelope* 1
Husička podzimní – *Dendrocygna autumnalis* 4
Kachna dom. (smaragdová) – *Anas platyrhynchos*
f. atrovirensis 2
* Kachna pížmová – *Cairina moschata* 10
Kachnička mandarinská – *Aix galericulata* 3
Kachnička karolinská – *Aix sponsa* 2

Plameňáci

Plameňák kubánský – *Phoenicopterus ruber ruber* 2
Plameňák chilský – *Phoenicopterus ruber chilensis* 8

Dravci

Sup hnědý – *Aegypius monachus* 2
Sup bělohlavý – *Gyps fulvus* 2

Hrabví

Křepelka japonská – 8
Bažant stříbrný – *Lophura nycthemera* 3
Bažant královský – *Syrnaticus reevesi* 2
Bažant diamantový – *Chrysolophus amherstiae* 1
Bažant kolchický – *Phasianus colchicus* 2
Bažant ušatý modrý – *Crossoptilon auritum* 2
Bažant zlatý – *Chrysolophus pictus* 5
* Páv korunkatý – *Pavo cristatus* 13

Krátkokřídlí

Jeřáb sarus – *Antigone antigonae* 2
Jeřáb korunkatý – *Balearica pavonina* 3

Dlouhokřídlí

* Racek stříbřitý – *Larus argentatus* 13

Měkkozobí

Holub okrasný – *Columba livia* 25
Holub korunáč – *Goura cristata* 3

Holub krvavý	— Gallicolumba luzonica	1
Papoušci		
Ara zelenokřídlý	— Ara chloroptera	4
Ararauna	— Ara ararauna	7
Arakanga	— Ara macao	1
Kakadu zlatočelý	— Plectolophus galeritus	1
Kakadu bílý	— Plectolophus alba	1
Kakadu žlutolící	— Plectolophus sulphurea	1
Amazoňan modročelý	— Amazona aestiva	3
Alexandr malý	— Psittacula krameri	3
	monillensis	3
Korela chocholatá	— Nymphicus hollandicus	5
Papoušek Rüppelův	— Poicephalus rüppelli	1
Papoušek senegalský	— Poicephalus senegalus	3
Papoušek zlatožlutý	— Aratinga solstitialis	4
Papoušek tyrkysový	— Neophema pulchella	2
* Andulka vlnkovaná	— Melopsittacus undulatus	12
Papoušek oranžohrdlý	— Agapornis pullaria	1
Rosela pestrá	— Platycercus eximius	1
Papoušek zpěvavý	— Psephotus haematodus	13
Papoušek mniší	— Myiopsitta monachus	16
Sovy		
Výr velký	— Bubo bubo	7
Kalous ušatý	— Asio otus	2
Puštík obecný	— Strix aluco	6
Sova pálená	— Tyto alba	3
Kukačky		
Turako bělolící	— Turaco leucophus	2
Turako rudohlavý	— Turaco erythrolophus	1
Šplhavci		
Tukan Fischerův	— Rhampastos sulfuratus	2
Pěvci		
Krkavec velký	— Corvus corax	1, 1
Kraska červenozobá	— Urocissa erythrorhyncha	2
Majna hnědá	— Acridotheres fuscus	1
Leskoptev tříbarvá	— Spreo superbus	2
Kardinál červený	— Richmondia cardinalis	2
Kardinál šedý	— Paroaria coronata	1
Rýžovník šedý	— Padda oryzivora	2
Rýžovník bílý	— Padda oryzivora f. alba	1
Timálie čínská	— Leiothrix lutea	6

Motýlek rudouchý	— Uraeginthus bengalensis	2
Pásovník červenozobý	— Phoephila acuticaudata	4
	hecki	4
Čížek	— Carduelis spinus	2
Stehlík	— Carduelis carduelis	1
Snovač oranžový	— Euplectes orix	22
	franciscana	4
Chůvka japonská	— Lonchura striata	5
Astrild šedý	— Estrilda troglodytes	1
Zlatoprška	— Amandava subflava	

SAVCI**Vačnatci**

* Klokan rudokrký	— Proteomodon rufogriseus	4
-------------------	---------------------------	---

Letouni

Kaloň jedlý	— Pteropus giganteus	1, 2
-------------	----------------------	------

Primáti**Poloopice:**

* Lemur katta	— Lemur catta	3, 2
---------------	---------------	------

Opice:

Kosman běločelý	— Callithrix jacchus	2, 2
Tamarin bělohubý	— Saguinus mystax	1, 0
Tamarin hnědohřbetý	— Saguinus nigricollis	1, 0
Kotul veverovitý	— Saimiri sciureus	0, 1
Opice vlnatá	— Lagothrix lagotricha	1, 2
Kočkodan Brazzův	— Cercopithecus neglectus	1, 1
Kočkodan Dianin	— Cercopithecus diana	1, 2
* Opice wanderu	— Silenus silenus	3, 2
* Pavián plástíkový	— Papio hamadryas	21
* Šimpanz	— Pan troglodytes	1, 4

Hlodavci

* Dikobraz běloocasý	— Hystrix leucura	4
Nutrie říční	— Myocastor coypus	0, 1

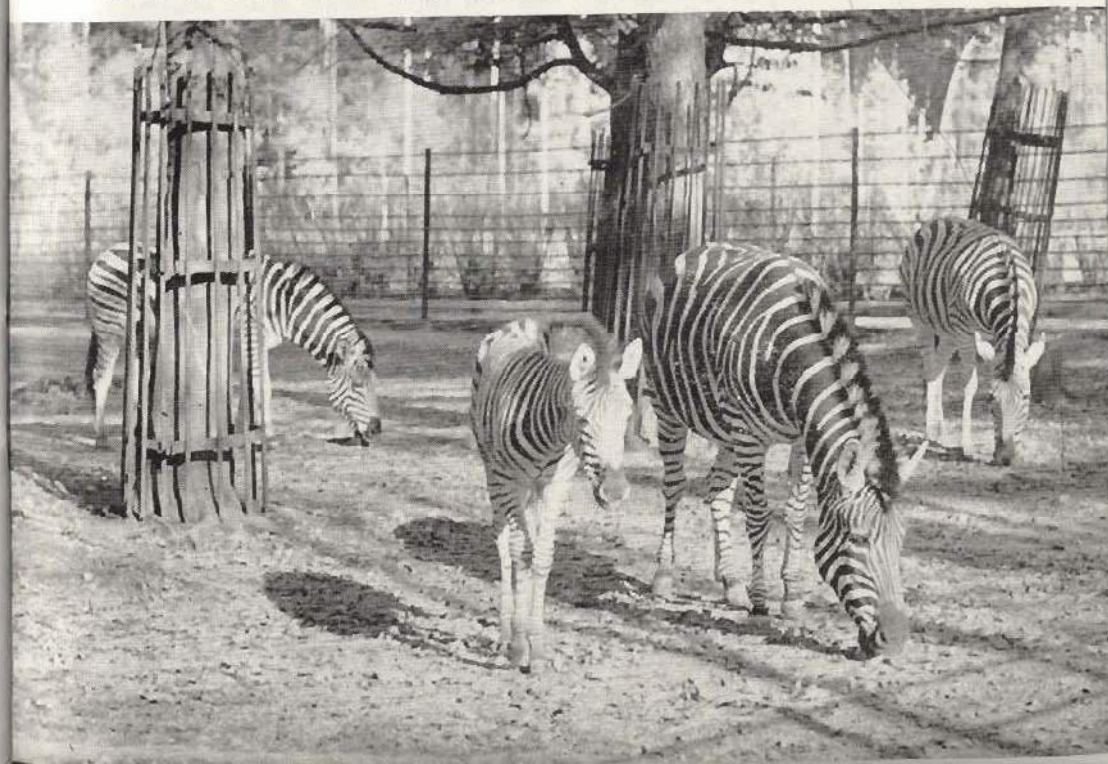
Šelmy**Kočkovitě:**

+ Lev pustinný	— Panthera leo	1, 0
+ Tygr bengálský	— Panthera tigris tigris	1, 1
Levhart skvrnitý	— Panthera pardus	
	japonensis	1, 1
* Levhart skvrnitý, černý	— Panthera pardus f. nigra	2, 2
+ Jaguár americký	— Panthera onca	1, 1

Rys ostrovid	— Lynx lynx	1
Rys karakal	— Lynx caracal	1, 1
• Kočka divoká	— Felis silvestris	
Rysec bažinný	— Felis chaus	1, 0
• Puma americká	— Puma concolor	2, 3
Cibetkovité:		
Surikata	— Suricatta suricatta	2, 2
Ovíječ indický	— Paradoxurus hermafroditus	1, 2
Psovitě:		
Vlk obecný	— Canis lupus	1, 1
Šakal obecný	— Canis aureus	1, 3
Pes dingo	— Canis dingo	1, 1
Pes dingo pralesní	— Canis hallstromi	1, 1
• Pekinský palácový pes	— Canis familiaris	2, 2
Fenek berberský	— Fennecus zerda	0, 1
Liška korsak	— Vulpes corsac	1, 1
Liška polární	— Alopex lagopus	0, 1
Mývalovec kuní	— Nyctereutes procyonoides	1, 1
Medvědovitě:		
* Mýval severní	— Ursus arctos	1, 1
* Medvěd himalájský	— Selenarctos thibetanus	1, 1
Medvídkovitě:		
Mýval severní	— Procyon lotor	11
Nosál bělohuby	— Nasua narica	2, 2
Ploutvonožci		
Lachtan kalifornský	— Zalophus californianus	1, 3
Sloni		
Slon indický	— Elephas maximus	0, 2
Lichokopytníci		
Tapírovitě:		
Tapír indický	— Tapirus indicus	1, 1
Koňovitě:		
• Zebra Chappmannova	— Equus quagga chapmani	2, 2
* Pony	— Equus caballus	2, 6
Sudokopytníci		
Pekariovitě:		
Pekari páskovaný	— Tayassu tajacu	1, 1

Velbloudovitě:		
Velbloud dvouhrbý	— Camelus bactrianus	2, 2
* Lama krotká	— Lama glama	1, 5
Lama alpaka	— Lama pacos	1, 1
Parohatě:		
* Jelen axis	— Axis axis	2, 3
* Jelen Dybowského	— Cervus nippon hortulorum	3, 4
Rohatě:		
Buvolec káma	— Alcelaphus caama selbornei	1, 3
Buvolec běločelý	— Damaliscus dorcas phillipsi	1, 3
* Antilopa sitatunga	— Tragelaphus spekei	1, 7
* Koza kamerunská	— Capra hircus f. domestica	16
Kozorožec východokavkazský	— Capra caucasica cylindricornis	1, 2

VI. Zebra Chappmannova (*Equus quagga chapmani*)

СОДЕРЖАНИЕ

ЗООПАРК Г. ЛИБЕРЕЦ в 1973 г.

Прошлый год можно отнести к успешным сезонам либерецкого зоопарка. Число посетителей опять несколько повысилось — через ворота зоопарка прошли всего 248.445 человек.

Выращены детеныши многих зверей; удалось получить дальнейшие важные группы зверей для разведения, в частности антилоп. Также и строительство парка, которое должно решить проблемы перестройки остающихся устаревших зданий и сооружений, отличалось явным ускорением; итак, перспективы нашего зоопарка становятся более реальными.

Следует выразить благодарность всем, кто помогал нам посещением, интересом, примечаниями.

Состояние зверей в 1973 г.

Благодаря пониманию со стороны Городского национального комитета в Либерце, который предоставил нам достаточные финансовые средства, состав наших экспонатов за прошлый сезон можно было значительно обогатить. Из зоопарка в г. Двур Кралове получены две группы антилоп — 1,3 *Alcelaphus caama selbornei*, 1,3 *Damaliscus dorcas philipsi*. От зарубежных партнеров импортированы: ламы альпака (*Lama pacos*). (*Pteropus giganteus*), (*Ramphastos sulfuratus*), и другие звери, которые до сих пор у нас не разводились. Среди выращенных детенышей мы уважаем следующего шимпанзе (*Pan troglodytes*), полуобезьян *Lemur catta*, обезьян *wanderoo* (*Silenus silenus*), черного леопарда (*Panthera pardus f. nigra*), красношейного кенгуру (*Protomnodon rufogrisea*), зебр (*Equus quagga Champmani*) и других.

С точки зрения охраны переводящихся животных самым ценным нашим экспонатом в настоящее время является группа дагестанского тура (*Capra caucasica cylindricornis*) — одна из последних, которые живут вне территории СССР. Ведутся переговоры с советской стороной с целью пополнения нашего стада, поскольку его телята — ввиду родственного размножения внутри группы — отличаются неудовлетворительным качеством.

Потери за счет гибели близки к нижнему пределу мирового среднего, в большинстве случаев они вызваны высоким возрастом зверей. Единственную неприятную потерю представляя собой гибель трех африканских страусов (*Struthio camelus*), которые были получены цыплятами. Хотя прогнозы в данном случае — разведении такой молодой птицы — не отличаются оптимизмом, мы все же предполагали, что эти страусы, при удовлетворительной прибыли в весе и общем хорошем состоянии в течение всего года, преодолели уже критический период. Они погибли внезапно в возрасте 14 месяцев. Даже ни при помощи вскрытия нельзя было установить точно причину гибели.

Весьма обещающим способом начинает развиваться кооперация с другими зоопарками в области разведения некоторых зверей. Параллельное разведение выбранного вида животных в двух зоопарках позволяет быстро сменить или одолжить племенного партнера, без того чтобы прекращать процесс разведения. Таким образом, развивается сотрудничество по разведению антилоп ситатунга (*Tragelaphus spekei*) с зоопарком в Праге, и сотрудничество по разведению полуобезьян с зоопарком в Эрфурте.

Перечень экспонируемых животных — см. стр. 20, данные по движению зверей в течение года — см. стр. 16.

Строительство зоопарка в 1973 г.

Павильон хищных зверей — старое здание (от 1928 г.), оказавшееся уже неудо-

влетворительным, было снесено, а началась стройка нового павильона с учетом современных зоотехнических и эстетических требований. Предусматривается помещение в нем тигров, львов и других больших хищных животных.

Павильон для антилоп — это небольшое здание, служащее для разведения двух видов антилоп и для зимнего помещения некоторых других животных. Здание было построено в начале года и сдано в эксплуатацию.

Большое озеро при входе в зоопарк спустили и подвергли чистке. Это перемышку подвергли ремонту, построили также новый остров для птиц. В 1974 году озеро опять будет служить для целей разведения и экспонирования птиц и рыбы.

Кроме указанных больших работ осуществили и ряд небольших переделок существующих сооружений; в конце года началось строительство мастерских и гаражей.

Был разработан и набросок проекта нового административного здания, в котором зоопарк сильно нуждается.

Образовательная и пропагандистская деятельность

Открыт долгосрочный курс лекций для работников зоопарка, целью которого является повышение их профессиональной квалификации. Передовое место в области деятельности среди посетителей занимает работакружок молодых натуралистов и школьников. Осуществилось соревнование школьников по естественным знаниям, завязаны хорошие сношения с преподавателями естествознания в городе и районе Либерец.

Улучшилась и пропаганда деятельности нашего зоопарка в печати и в программах телевидения.

ZUSAMMENFASSUNG

Der ZOO Liberec im Jahre 1973:

Das Jahr 1973 gehört zu den erfolgreichsten Saisonen unseres Gartens. Die Besucherzahl verzeichnete wiederum einen leichten Aufschwung und so gingen durch das ZOO-Tor 248445 zahlende Besucher.

Bei zahlreichen Tierarten wurden Züchterfolge erzielt und vor allem konnte bei den Antilopen eine bedeutsame Zuchtgruppe sichergestellt werden.

Auch der Ausbau des Zoo, der sich noch immer mit den Umbauproblemen der alten Objekte auseinandersetzen muss, erwies eine spürbare Beschleunigung und damit sind auch die Perspektiven des Gartens realer geworden.

Dank gehört allen, die uns bei unserer Arbeit halfen; durch Besuch, Interesse und Anregungen.

Die Tiere im Jahre 1973:

Dank des Verständnisses des Städtischen Nationalausschusses in Liberec, der grössere Geldbeträge zur Verfügung stellte, konnten wir in der vergangenen Saison die Tierbestände eindeutig bereichern. Durch Mitarbeit mit dem ZOO Dvůr Králové erwarben wir zwei Antilopenzuchtgruppen, 1. 3 Alcelaphus caama selbornei und 1. 3 Damaliscus dorcas phillipsi. Unsere ausländischen Partner lieferten uns Lamas-Alpaka, Flugfuchse, Fischertukane und eine Reihe weiterer Tiere, die bei uns noch niemals gezüchtet wurden.

Aus eigener Aufzucht schätzen wir sehr ein weiteres Junges bei den Schimpansen, Junge bei den Kattas, Wanderu-Affen, Schwarzen Panthern, Rothalskänguruhs und den Chapman-Zebras.

Von den aussterbenden Arten sind unsere wertvollsten Exponate Ostkaukasische Steinböcke, heute eine der letzten Gruppen, ausserhalb des Gebietes der UdSSR lebend. Z. Zt. führen wir mit unseren sowjetischen Partnern Verhandlungen zur Aufführung des Rudels, da durch verwandtschaftliche Fortpflanzung die Gruppe keine einwandfreien Nachkommen schafft.

Die Verluste durch Todesfälle bewegen sich an der unteren Grenze des Weltdurchschnitts und die meisten der Fälle sind auf Alter zurückzuführen. Eine unangenehme Ueberraschung war der Tod von drei Afrikanischen Straussen, die wir schon als Küken erwarben. Obwohl die Prognosen bei solchen jungen Vögeln nicht optimistisch sind, vertraten wir die Meinung, dass nach einjährigem Aufenthalte in unserem Garten bei guter Gewichtszunahme und guter Kondition, die kritische Situation bewältigt sei. Im Alter von 14 Monaten gingen die Vögel trotzdem ein und auch die Sezierung brachte keine Klärung der Todesursache.

Versprechend entwickelt sich die Kooperation mit anderen zoologischen Gärten bei der Aufzucht mancher Tiere. Sie besteht in paralleler Zucht vereinbarter Arten in zwei Gärten, die einen schnellen Austausch oder das Borgen von Zuchtpartnern bei überraschendem Verenden ohne Unterbrechung der Zucht ermöglichen. Diese Art von Zusammenarbeit pflegen wir mit dem ZOO Praha bei der Zucht von Sitatunga-Antilopen und mit dem ZOO Erfurt (DDR) bei der Zucht von Lemur Kattas.

Ein ausführliches Verzeichnis der ausgestellten Tiere finden Sie auf Seite 20, weitere Angaben über Veränderungen im Tierbestand sind in der Tabelle auf Seite 16.

Der ZOO-Ausbau im Jahre 1973:

Die Bauarbeiten konzentrierten sich auf den Umbau des Raubtierpavillons und den Aufbau einer Winterubikation für Antilopen

im oberen Teil des Gartens. Auch die Arbeiten am Bau von Werkstätten und Garagen, die für den Garten unbedingt erforderlich sind, wurden begonnen.

Das Raubtierhaus:

Das alte Objekt aus dem Jahre 1928 hatte ausgedient und wurde völlig abgerissen. Auf demselben Platze entsteht der neue Pavillon, der den neuzeitlichen zootechnischen und ästhetischen Ansprüchen gerecht werden soll. Wir rechnen damit hier Tiger, Löwen und andere Gruppen katzenartiger Raubtiere unterzubringen.

Der Antilopenpavillon:

Hier geht es um ein kleines Objekt, das für die Zucht von zwei Antilopengruppen und als Winterubikation für weitere Tiere geschaffen wurde. Das Objekt konnte schon in Betrieb genommen werden.

Der Teich:

Der grosse Teich beim Eingang des ZOO wurde ausgelassen und von Anschwemmungen befreit. Gleichzeitig wurde der Damm erneuert und eine Insel, die den Vögeln dienen wird, angelegt. Die Arbeiten sind bereits fertig und 1974 wird der Teich voll Ausstellungs- und Zuchtzwecken dienen.

Ausser den oben angeführten Arbeiten wurde auch eine Studie zum Bau eines Verwaltungsgebäudes ausgearbeitet, das der ZOO dringend nötig hätte und natürlich auch mehrere kleinere Verbesserungsvorhaben durchgeführt.

Die Bildungs- und Propagandaarbeiten:

Die Bildungsarbeiten wurden einerseits auf die eigenen Angestellten (mit einem länger dauernden Kurs fachlicher Vorträge zur Hebung der Qualifikation) konzentriert, andererseits auf die Arbeit mit dem Besucher ausgedehnt. Bei den letzteren haben den führenden Platz Interessengruppen junger Naturfreunde und -wissenschaftler, sowie die Schuljugend. Für die Schulen wurden Wettbewerbe mit naturwissenschaftlichem Inhalte und Charakter veranstaltet und mit den Naturkundeführern der Stadt und der Bezirkes konnten gute Kontakte gepflogen werden.

Auch die Publizität des Gartens in der Tagespresse und dem Fernsehen konnte verbessert werden und sie stellt einen guten Beitrag zur Bildungsarbeit des Gartens.

SUMMARY

THE ZOO IN LIBEREC IN 1973

The last year season is to be counted among the successful ones of the Zoo in Liberec.

The number of visitors which increased slightly reached 248,445 people.

Young of numerous species were bred; we succeeded to get outstanding breeding groups, namely antelopes.

A large reconstruction of our obsolete buildings was started some time ago to enable further progress and development of the Garden.

Many thanks to all who supported us with their visit, interest and helpful comments.

The Animals in 1973

Owing to financial means provided by the Municipal National Committee in Liberec the range of animal species could be substantially enriched. From the Zoo in Dvůr Králové we received two breeding groups of antelopes — 1. 3 *Alcelaphus caama selbornei* and 1. 3 *Damaliscus dorcas* Phillipps.

From our partners from abroad alpacas (*Lama pacos*), Indian fruit bats (*Pteropus giganteus*), Fischer's toucans (*Ramphastos sulfuratus*) and several other species which had not been bred in our Zoo up to this time were imported.

Among the new bred young the most valuable are chimpanzee (*Pan troglodytes*), ring-tailed lemur (*Lemur catta*), wanderer (*Silenus silenus*), black leopard (*Panthera pardus f. nigra*), red-necked wallaby (*Protemnodon rufogrisea*), Chapman's zebra (*Equus quagga* Chapmani).

With regard to protection scheme of species becoming extinct the most valuable exhibit in our Zoo is a group of east-caucasian tur (*Capra caucasica cylindricornis*) — one of the last groups living outside the territory of the USSR.

There are negotiations conducted with the Soviet partners with the aim to complete our herd with fresh stock because its young — due to inbreeding within the group — are not of the best quality.

Losses suffered by decease remain at the lower limit of the world average; most cases were due to high age. The only regrettable loss was the decease of three African ostriches (*Struthio camelus*) which we had got as chicks. Although forecasts in breeding such young

birds are not optimistic we expected that these ones would overcome the critical period due to satisfactory growth in weight and good condition during the year they were kept in our Zoo. They perished suddenly in the age of 14 months. The exact cause of decease was not found although dissection had been made.

The co-operation with other Zoos in breeding some species develops fairly well. Parallel breeding of selected species in two Zoos allows a quick exchange or borrowing of breed partners in the case of unexpected decease, so that the breeding process need not be interrupted. Thus, for example, a cooperation with the Zoo in Prague in breeding sitatunga (*Tragelaphus spekei*) and with the Zoo in Erfurt in breeding ring-tailed lemur (*Lemur catta*).

Full list of animals exhibited — see page 20, the data on whole year movement of animals — see page 16.

Reconstruction Programme in 1973

The pavilion for beasts of prey — the old building (from 1928) was demolished. On the site a new pavilion satisfying modern zootechnical and aesthetic requirements has been built. Accommodation of tigers, lions and other cat beasts is planned here.

The pavilion for antelopes — it is a small building which serves for breeding two species of antelopes and for winter accommodation of other animals. The building was built and put in use at the beginning of the year.

The little lake near the entrance of the Garden — it was emptied and cleaned. Its banks were repaired, a new isle for birds was built. In 1974 the lake will serve again for exhibition and breeding aims.

Besides, small repairs of other buildings were made; at the end of the year the construction of workshops and garages was started.

A project study of a new administration building was made, too.

Educational and Advertising Activities

A long term lecture course has been opened to increase the professional qualification of the workers of the Garden. Moreover, several groups of young amateurs in natural sciences and students have been organized.

Competitions in natural topics were organized for school children, a close co-operation developed with the local teachers in natural sciences.

A wide advertising programme in the press and TV has been launched.

VII. Druhý úspěšný odchov šimpanze

Adresa:

Severočeská zoologická zahrada

Telefon: 268 38, 288 04

460 01 Liberec

Czechoslovakia